

LONDON

|| II ||
TOM

EDVARD
RADERFURD

Prevela
Aleksandra Čabraja

■ Laguna ■

Naslov originala

Edward Rutherford
LONDON

Copyright © 1997 by Edward Rutherford
Translation copyright © 2009 za srpsko izdanje, LAGUNA

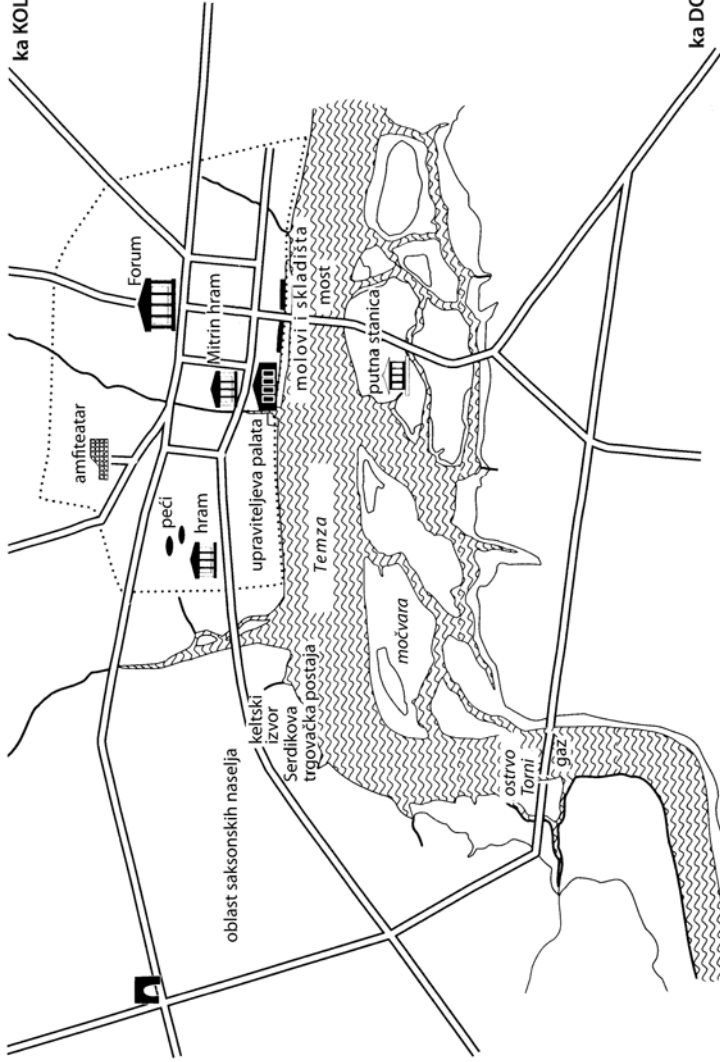
*Ova knjiga je posvećena kuratorima
i osoblju Muzeja Londona, gde istorija živi.*

SADRŽAJ

Javna kuća	1
Londonski most	53
Dvorac Hempton	183
Glob	267
Oganj Gospodnji	337

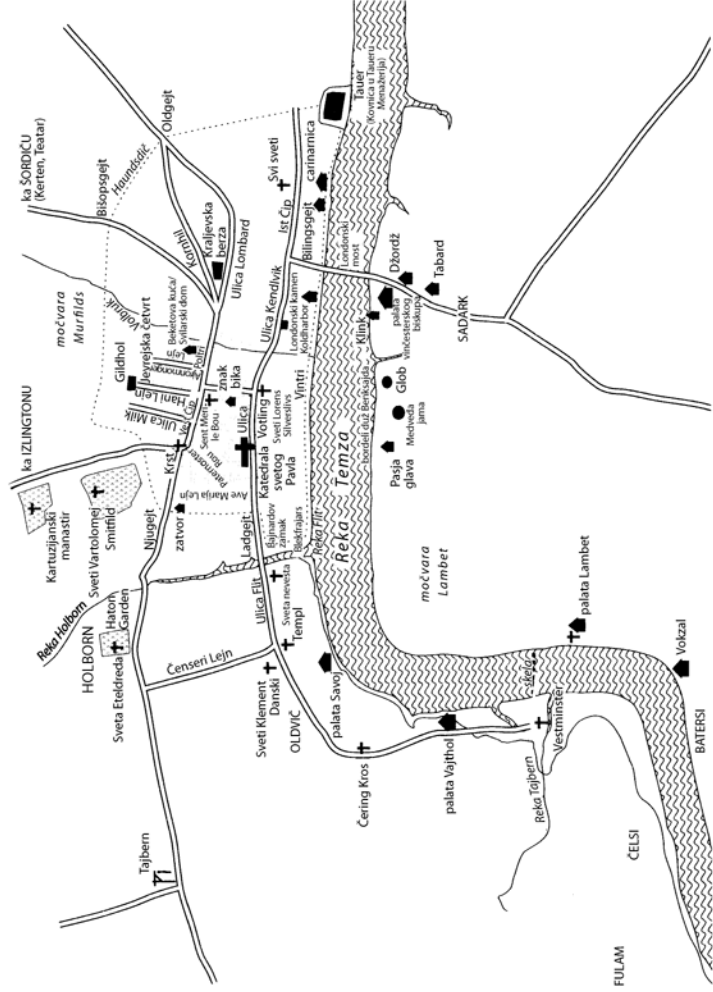

ka KOLČESTERU

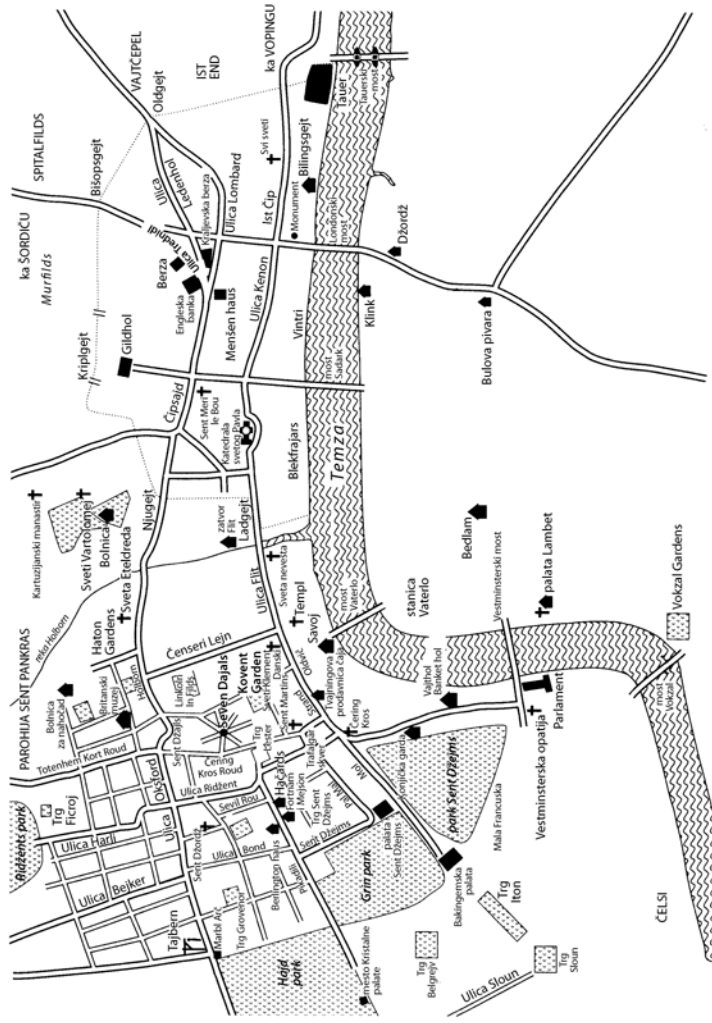

ka DOVERU

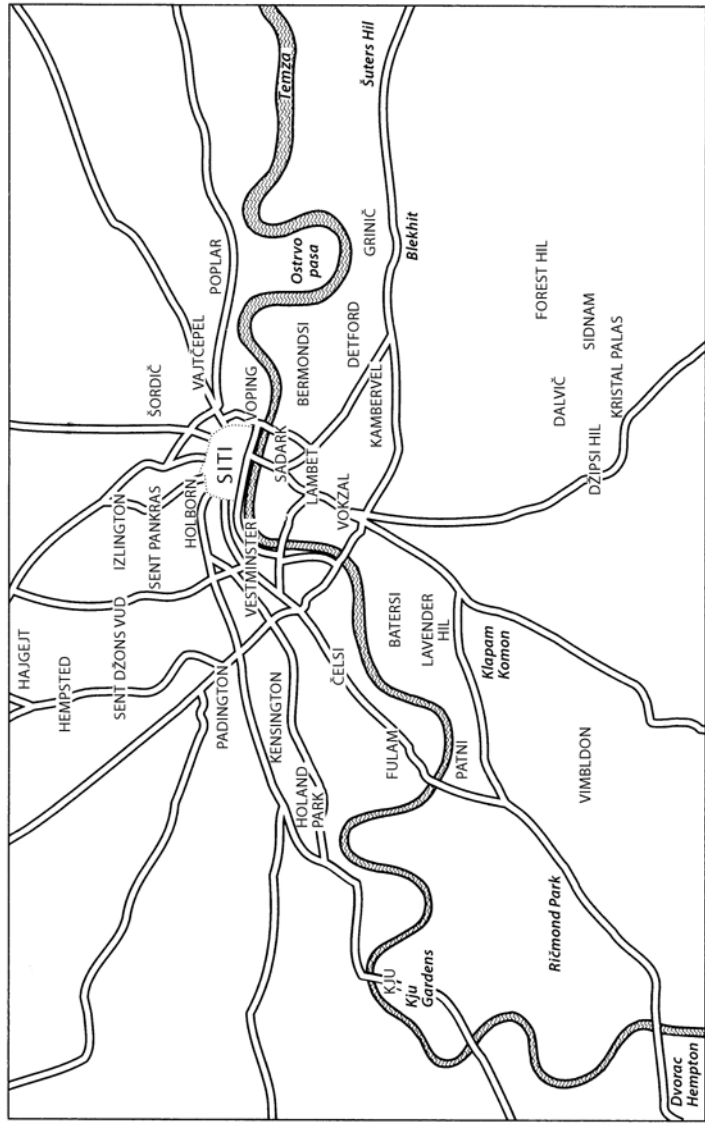
RIMSKI I SAKSONSKI LONDON

SREDNJOVEKOVNI I TUDORSKI LONDON

DŽORDŽIJANSKI I VIKTORIJANSKI LONDON

LONDONSKA PREDGRADA I PRIGRADSKA NASELJA

JAVNA KUĆA

1295. g.

O bećali su joj da će i sutra biti devica. U podne je, međutim, postala sumnjičava.

Tog sumornog novembarskog jutra devojka je sedela umotana u šal, na klupi ispred bordela. Nasuprot njoj, sa druge strane reke, nalazili su se molovi ispod katedrale svetog Pavla. S leve strane, između reke i Ladgejta, gde je nekad stajala mala tvrđava Bajnardov zamak, prostirala se velika oblast koju su zauzeli dominikanci u crnim haljama, te je sad dobila ime Blekfrajars.* Pogled beše prijatan, ali se devojci tog dana činio prepun zlokobnih nagoveštaja. Zvala se Džoun, i imala je petnaest godina.

Bila je sitna i ljupka; smeđa kosa uredno skupljena na potiljku otkrivala joj je ovalno lice; put joj beše bleđa i veoma glatka; šake i stopala mali ali punački, što je nagoveštavalo finu zao-bljenost tela, a to su muškarci, znala je, smatrali privlačnim. Međutim, njene mirne, pomalo tužne oči govorile su da potiče iz one vredne zanatlijske porodice koja je vodila poreklo od Ozrika, radnika na izgradnji Tauera.

* Od engl.: *blackfriars* – crni fratri, što je uobičajeni naziv za dominikance. (Prim. prev.)

Mada to više i nije bilo važno: ne od tog jutra, kada je donela strašnu odluku i prešla reku. Kada to sazna, otac više neće ni progovoriti s njom. U to nimalo nije sumnjala. Što se tiče majke, bila je sigurna da će i s njom biti isto. Pa ipak bi i to, mislila je, mogla da podnese, jer ako se odrekla doma, porodice i poslednje trunke svoga ugleda, učinila je to da bi spasla život mladića kojeg voli. Spasiće ga sutra. Kad bi samo mogla dotle da izdrži.

U dugom nizu na južnoj obali Temze preko puta katedrale svetog Pavla, duž močvare zvane Benksajd stajalo je osamnaest javnih kuća, kako su se bordeli često nazivali. Neke su bili velike, četvrtaste građevine s unutrašnjim dvorištem i finim vrtovima što su se pružali do Ulice Meijden. Druge behu sumornije – visoke i uske sa spratovima od drvene građe i maltera, koji kao da su se već ulegli od dugog stajanja u tom močvarnom i razvratnom kraju. A u tim raznovrsnim ustanovama, od kojih je svaka imala svog gazdu, radilo je tri ili četiri stotine prostitutki.

Na pola puta duž tog niza nalazila se *Pasja glava*, u koju je Džoun upravo stigla, osrednje veličine, omalterisana i obojena crvenom bojom, s visokim krovom od trske i velikom tablom iznad vrata s nacrtanom psećom glavom sa ogromnim jezikom. Na drugom kraju, uzvodno, niz bordela se završavao velikim zdanjem sagrađenim delom od kamena. Bio je to Dvorac na obruču. Nizvodno, iza bordela, dizala se velika kamena zgrada sa sopstvenim molom i stepeništem: londonski dom vinčesterskog biskupa. U okviru tog zdanja nalazio se i mali ali prepun zatvor poznat kao Klink.

Čitav taj kraj, kuća, Klink, svih osamnaest bordela i lepa zarada koju su oni donosili pripadao je biskupu i nalazio se pod njegovom upravom.

Oblast južno od Londonskog mosta oduvek je bila svet za sebe. Još od davno zaboravljenih rimskih dana, putevi što su vodili iz Dovera i Kenterberija tu su se ukrštali s drugim putevima koji su stizali sa juga, na mestu gde su prelazili reku. Od

saksonskih vremena taj kraj se nazivao Sadark i predstavljao je zasebnu oblast, nezavisnu od grada. Kao takav, bio je takođe i utočište u kojem su se skitnice i odmetnici od zakona obično snalazili kako su znali i umeli. Oblast Sadark pružala se duž reke. Kraj Londonskog mosta nalazila se pijaca. Dalje ka zapadu, stara crkva Sent Meri Overi,* odakle je skela išla preko reke. Zatim biskupov dom i Benksajd. A otkad su bordeli tu? Otkada i sama oblast, pričalo se. Zaista, još uvek su često nazivani svojim saksonskim imenom – *hor-hus*** – javna kuća.

Biskupovo imanje u Sadarku bilo je pozamašno. Poput starih privatnih poseda kakvih je nekad bilo u gradu s druge strane reke, to je zapravo bilo feudalno imanje na kojem je biskup delio pravdu i vladao kao apsolutni gospodar. A pošto su se takve jurisdikcije takođe zvale i „*liberties*“, a ova je obuhvatala i zatvor zvani Klink, čitavo imanje je, čak i u zvaničnim dokumentima, bilo poznato kao Liberti Klink.

Na Liberti Klinku vladao je red, baš kao i u svih osamnaest bordela. Gotovo vek i po ranije, za vladavine Henrija II, biskup od Vinčestera, koji je, igrom slučaja, bio takođe i kenterberijski nadbiskup, zaključio je: „U mojim bordelima vlada rasulo.“ I tako je, uz pomoć svog sposobnog pomoćnika, sastavio iscrpnu listu pravila za upravljanje bordelima, koja je, na latinskom i engleskom, sačuvana za buduća pokolenja u eparhijskoj biblioteci. „U slavu Boga i prema hvale dostojnim običajima i zakonima zemlje“, tim se rečima završavao taj dokument; a pravila behu tako izvrsna da su kasnije, kad je grad London dobio dozvolu da osnuje sopstvene zvanične bordele u Ulici Koks u blizini Svetog Vartolomeja, i tamo primenjena biskupova pravila, te su prostitutke šaljivo nazivane „Vinčesterskim guskama“. A bilo da je lično bio zaslužan za ta pravila ili ne, pomoćnik

* Poreklo imena ove crkve nije sasvim razjašnjeno. (Prim. prev.)

** *Hor-hus*, to jest *whorehouse* (*whore* – kurva, *house* – kuća), što je i u današnjem engleskom naziv za javnu kuću. (Prim. prev.)

nadbiskupa u vreme kada su nastala bio je niko drugi do čuveni Londonac Tomas Beket.

Međutim, sada devojci priđoše vlasnik bordela i njegova žena. On je bio krupan, pročelav čovek crne brade koja kao da je uvek bila masna; ona, zdepasta žena čije je široko, žućkasto lice podsećalo Džoun na masni sir. Čim ih je ugledala, shvatila je šta se dešava. „Obećali ste...“, zausti ona. Međutim, oboje su se smeškali. Bila je potpuno u njihovoj vlasti.

Džoun se očajnički osvrtnala. Sve to su smislile sestre Doget; sestre Doget, koje su obećale da će je štititi. Nisu je valjda sad napustile? Pa ipak, gde su?

„Imaš mušteriju, dušo“, reče bucfasta žena.

Svi u Sadarku poznavali su sestre Doget. Jedna se zvala Izobel, a druga Mardžeri, ali niko – čak ni vlasnik *Pasje glave*, u kojoj su radile – nije znao koja je koja. Jer, Mardžeri i Izobel behu sestre bliznakinje.

Bile su visoke i vižljaste, guste crne kose, krupnih crnih očiju, krupnih zuba i s glasovima koji bi, kad god bi se nasmejale, odzvanjali iznenađujuće duboko, poput magarećeg njakanja. Ipak, sa svojim vitkim telima i povelikim grudima, behu veoma putene. A kao da sve to nije bilo dovoljno da ih izdvoji, na čelu su, u šumi crne kose, imale po jedan beli pramen.

Uvek su se istovetno oblačile; isto su pričale i iznajmljivale sobu do sobe u *Pasjoj glavi*, gde su prodavale svoja tela; a ako bi mušterija to tražila, one su, uz skromni popust, priređivale zabavu utroje, koja bi, ako bi stranka bila izdržljiva, mogla potrajati i celu noć.

Sestre Doget pripadale su malom plemenu koje u Sadarku beše vrlo brojno i čije se prisustvo u njemu zasnivalo na jednostavnoj, ljudskoj grešci. Kad je, osamdeset godina ranije, siroti Adam Daket izgubio slobodu kao građanin Londona, postupio je nerazumno. Kada mu je Barnikelova porodica ponudila

pomoć, on ih je, u svom bolu i očaju, odlučno odbio. „Ako me ne žele za zeta, ne treba mi ništa od njih“, kazao je u besu. Mesec dana posle suđenja preselio se u Sadark, gde je postavio tezgu na pijaci, s kojom nije imao uspeha. Potom se zaposlio u jednoj krčmi, oženio se krčmaricom i s njom izrodio decu, koja su bosonoga trčala ulicama. Tako je, za samo jedno pokolenje, ponosna porodica skromnih Londonaca potonula u društveni talog kakvog je u velikim gradovima bilo otkad je sveta i veka. Sestre su pripadale porodici u kojoj je bilo petoro dece, i imale su brojnu rodbinu. Svi su živeli u Sadarku; i svi su, bez izuzetka, bili veseli, neobuzdani i na lošem glasu.

Takođe, sve su ih zvali Daket – osim dve sestre kojima je slava donela novo, umetničko ime. Tako su bile dobro poznate i do te mere povezane sa svojom javnom kućom da su ih sada svi nazivali „devojkama iz *Pasje glave*“. A to je polako počelo da prerasta u još jedno staroenglesko prezime, slično onome s kojim su rođene: prozvali su ih Doget.* Neki članovi porodice Daket koji su pomalo zazirali od njihovog zloglasnog ugleda nisu imali ništa protiv da devojke nose drugačije prezime. Devojke su ga vedro prihvatile. Nisu se nimalo stidele svog nadimka: sestre Doget.

Sestre Doget behu dobrodušne, ali su iznad svega uživale u pustolovinama. Stoga su se, kad su dva dana ranije ispred katedrale svetog Pavla naišle na Džoun svu u suzama, i naterale je da im ispriča svoju priču, veoma zainteresovale za nju. „Moramo joj pomoći“, rekoše uglas. I tako su, bilo da je to prva Izobel predložila Mardžeri, ili je bilo obrnuto, uskoro smislile izvanredan plan, kojeg se Džoun sada pridržavala i koji je, premda je mnogo stavljao na kocku, izvrsno uspevao sve do tog trenutka.

Jedina nevolja bila je u tome što su je u poslednjih sat vremena potpuno zaboravile. Krivac tome bila je Mardžeri.

* *Dogget*, od engl. *dog* – pas. (Prim. prev.)